

Slovenski GLASNIK.

Lepoznansko - podučen list.

List 4. V Celovcu 15. februarja 1867. Letnik X.

Dekle in cvetlica.

(Zložil A. Umek.)

saki dan priliva
Deklica cvetlici,
Ž njo se pogovarja
Druži se k samici.“

„Ijubka ti si moja,
V zimi sem te grela,
Ko pod snegom mnoga
V mrazu je zvenela.“

„Na visoko okno
Déla te pomladi,
Gledala ponosno
K sestram si v ogradi.“

„Svet, ki mene ljubi,
Tebe z mano hvali,
Cveti, mila ljubka!
Mé sve cvetki zali.“

„Bođem ti cvetela,
Deklica premila!
Ali čas odhaja
Čas je huda sila.““

„Zadnjikrat zaliješ
Necega mi dneva,
Suha v prsti stala
Drugi dan bom reva.““

„Zdaj se veselive,
Krasno je poletje,
Na-me se spominjaj,
Kedar zvene cvetje.““

Nemški valpet.

(Povest, spisal J. Jurčič.)

(Dalje.)

Vsak kristijan — pravil je stavec — je že slišal tisti sv. evangelij brati, ki pripoveduje, kako se je dobrosrčni Samarijan usmilil ubozega, na samoti onemolega in opéšanega človeka, kterege je še mimogredoč duhoven v nadlogi pustil in svojo pot šel. Težko se bode pa menda človek dobil, ki se je poslušaje to povedko našega Gospoda domislil prvič svojih staršev in drugič možá, ki bi mu bil kakor tisti Samarijan drugi oče. Jaz pa se vselej domislím, in da-si nisem eden tacih, ki imajo jok za rokavom, pridejo mi solze v oči.

Svoje matere in očeta jaz nisem nikdar poznal in živ človek ne vé menda, kdo in kaj so bili. Moje matere, kateri me je, menim, Bog ob času dal, ko me ravno ni hotela, bilo je mene sram; zakaj ni me dojila, ni me povijala, ne po noči vstajala, ni luči pihala, da bi me utišila in napasla, temuč v cunje me je zavila in nesla me je v hosto k potu v reso, da bi me kdo po poti gredoč pobral. Šlo je več ljudi mimo mene, vse bi vam lahko po imenu povedal, ko bi je poznali, — ali ko so videli, kaj veka v resi, potuhnili so se in hiteli naprej, nobeden si ni hotel križa nakopavati na glavo; pozneje so mi pravili sami. Zadnji je prišel usnjar Rapas, edini mož, ki mi je na tem svetu toliko dobrega storil, da sem mu tako hvaležen kakor bi svoji materi bil, ko bi bila taka ko so druge matere, ki svojega poroda ne pusté v resi na mrazu. In vendar sem včasí v svojem življenji prav v resnici mislil — Bog mi greh odpusti —, da bi bil mož meni morda bolj ustregel, ko bi me bil tam pustil, da bi bil zmrznil. Hudega sem v svojem življenji tako in tako več vžil ko dobrega, in po vsem tem mi še ne more živ krst povedati, ali sem s tem trpljenjem zaslužil nebesa ali ne. Tako pa sodim, ko bi bil tačas umrl, da bi mi tudi tam na onem svetu posebne sile ne bilo.

Usnjar Rapas iz * * vesí tedaj me je pobral, v svoj kožuh zavil in kakor mlado mačko nesel domú. Mož je bil že precej priletén vdovec in ni imel lastnih otrók. Ker me je ravno na sv. Luka dan dobil in v resi našel, krstili so me za Luka Resarja. Njegove dekletje so me izredile. Imel je ta moj dobrotnik z menoj tisto potrpljenje, kterege se je moja prava mati bala ali ga ni mogla imeti. Zakaj saj veste, da je otročja reja najkesneja in najslabejša na svetu. Prešiča, tele ali kaj drugega gospodar izredi v dveh letih in ima nekaj dobička od tega, otroka pa mora gledati in obirati leta in leta. In kaj ima od tega? Ko bi svet vse to premislil, vedel bi bolj, kaj je četrta zapoved. Tudi jaz nisem nič pomislil. Kako sem bil možu hvaležen v djanji, povedal vam bom!

Nikdar ne bi mogel pozabiti, kako mi je bilo tačas pri srcu, ko sem zvedel, da nimam ni očeta ni matere in da me je usnjar Rápas v hosti dobil kakor ježa v resji. Do devetega leta sem mislil, da je usnjar moj pravi oče. Za prvo izpoved smo hodili fantje k nauku. Jaz nisem bil nerodne glave, zató sem bil eden prvih. Tudi za moč se nisem ustrašil nobenega vrstnika in poreden sem bil kakor nobeden. Kdor se mi je

zameril, ta je bil tepen. In ob eni taki priliki mi je enkrat eden tovarišev očital, kdo sem in kaj sem, kakor je menda slišal pogovor med staršimi ljudmi.

Mislím, da bi bilo boljše, ko bi bil to popred zvedel, ko sem bil še menj pri pameti. Zakaj od tčas sem svojo natoro spremenil. Nič več nisem bil tako rad v družini, zdelo se mi je, da mi bodo povsod v oči metali, da sem iz hoste doma, Luka Resar! Svojega očeta — tako sem usnjarja klical — nisem hotel popraševati. Da je res, kar sem zvedel, pričalo mi je že moje ime.

Pa mlad človek se vsega navadi in s časom vse pozabi. Tako tudi meni kmalo ni bilo več dosti mari. Čeravno je bil moj stari trd, malobeseden in največkrat slabe volje, sprevidel sem vendar, da me ima rad. Za drugo se pa nisem zmenil. Dela mi ni manjkalo, kruha tudi ne.

Izučil me je bil strojarije in ko sem bil odrasel, spremljal sem ga, kamor je šel, prodajal sem ž njim po semnjih, kupoval kože, in kjer je bilo treba, povsod sem bil. Zaupal mi je, kakor sam sebi.

Večkrat mi je djal: „Fant! priden bodi, jaz svojih reči ne bom na oni svet nesel.“ Bil je pa najpremožnejši v vasi. Tako sem vedel, da misli mož za-me skrbeti in lahko bi bil do današnjega dne imel, česar bi bil pozelel, ko bi bil tak ko drugi.

Osemnajst let sem bil star. Tovarišev nisem imel, zato ker jih nisem iskal. Drugi fantje so hodili svoje pote, jaz pa svoje. Skoraj vsi so bili jezni na-me, ker so vedeli, da bi lahko za pijačo dal, pa nisem hotel. To pa je bilo mojemu staremu posebno po godi. Dal mi je denarja, kolikor sem hotel.

Pri sosedu so imeli krčmo. Tjekaj sem zahajal zvečer in sem ga po malem pil sam. Pa ni mi bilo le zavoljo vina. Sosed je imel tudi lepo hčer moje starosti. Liza je bila najčednejša, kar jih je v nedeljo k maši prihajalo. Bila je tudi izšolana v mestu, znala je pisati, brati in nemško govoriti. Midva sva govorila tako, kakor sem jaz znal, in bila je zadovoljna s tem, kar sem jej jaz povedal. Tako sva se pobogala do dobrega in skoro vsak večer sem bil tam. Drugi mladi ljudje so to reč kmalo zvedeli in ni ga bilo, ki bi si upal izpodrivati me, zakaj vsak me je poznal, da ni dobro z menoj slepe miši loviti. Oče in mati moje deklice tudi nista imela nobenega ugovora, temuč bila sta me še vesela.

Vse je bilo dobro, dokler ni moj stari zvedel kako in kaj. Stari-kova babnica mu je obtožila, kakovo in ktero nevesto sem si izbral. On ni bil moje misli. Nekoč ko sva bila po večerji sama in sem jaz hotel oditi, vpraša me: „Kam si namenjen, fant?“

„K sosedu!“

„Po kaj? Zakaj ne bi šel spat?“ djal je.

„Glaž vina bom popil in potlej grem koj spat“, pravim.

„Tam visi ključ“ pravi stari moj, „vzemi ga in pojdi si v mojo klet po vino. Bolje je ko sosedovo, menim.“

Jaz sem se potuhnul in nisem rekel nobene. Mislil sem si pa: starost, sitnost!

Stari sedi nekaj časa, dene roke po mizi na križ in pravi: „Luka! Kakor slišim si se že začel ženitovariti. Jaz bi ti ne rekel nič; pred ali potlej se moraš. Pa dobro me poslušaj: tukaj, kjer si ubral, ne boš neveste imel. Na mojo domačijo ne! Zbiraj drugod. Saj veš, da pri so-

sedu ni družega ko baharija. Če tisti kisli vrisk, ki mu vino pravi, prodaja, ne prodaja svojega, in če ima lepo domačijo, ni njegova, ampak ljudska. Meni je osemnajst sto dolga, drugam pa še Bog vé koliko. Sicer pa ti moram še povedati, da ljudi te rodovine jaz nimam rad, če ravno se ne pripravim ž njimi. Prevzetnežem in bahačem in pohajkovalcem Bog svojega blagoslova ne da, to se vidi. Zató nočem, da bi ena te hiše v mojo hišo prišla. Ti si moraš gospodinjno izbrati, da bo delavna, domiselna, ponižna in da bo vsaj nekaj s seboj prinesla. Kaj boš s tako, ki se dela varuje in samo gosposke reči zna? Če bo nemško govorila, brala in čečkala, ne bo ti s tem za en polovičar pripridila. Zdaj pojdi spat in pomisli, kaj sem govoril. Ni bilo zastoj, ni neumno ne.“

Jaz sem šel pač spat tisto noč in sem mislil sem in tje. Ali rekel sem sam pri sebi: starost, sitnost, in ostal sem trmoglav. Pustim je ne, če mi stari ne da ni toliko, kar se v oči vrže brez škode.

Tako sem jaz spoštoval moža, ki mi je bil več ko oče.

Ir hodil sem vasovat k sosedu odsihdob kakor popred. Deklica se mi je od dne do dne bolj vrasla v srce, in kakor vsi neumni mladi ljudje, mislil sem za trdno, da brez nje ne morem živeti.

Pa bil sem svoje glave in svoje pameti človek. Kar me je kaj popadlo, in bil sem večkrat siten, čmeren in čuden. Sam nisem vedel, kaj mi je. Tačas je imela deklica vselej križ z menoj, zakaj nisem jenjal, da sem tudi njej dobro voljo pregnal. Tako sem jej veliko prizadeval. Sam se čudim, kako je bila tako potrpežljiva. Tako sva se v enem dnevi sprla in sva bila še tisti večer dobra.

Vendar sem jo rad imel. Da sem jej nagajal, to se mi je tako zdelo, kakor bi bilo potrebno, pomlad se človeku veliko lepša zdi zató, ker za zimo pride. Ko bi bila vedno le pomlad, naveličal bi se je človek.

Naša vas je tlako in desetino dajala bližnjemu grajščaku, ki je imel čudno nemško ime. Mi smo mu rekli: Druban, pisal se je drugače. Ta mož je bil debel, rudečega obraza, majhen in strašno hude jeze. Malokdo je njega rad imel, on pa nikogar, razen svojega valpta. Oženjen ni bil, pa je vendar živel, kakor bi bil oženjen, samo da je imel zdaj to zdaj ono ženo. Imeli so ga eni za bogatega, eni so pa djali, da je več dolžen, nego premore.

Njegov valpet je bil iz Nemškega doma. Precej ko je v naš kraj prišel, ni znal govoriti drugače ko po nemško, zató so mu ljudje djali nemški valpet. Počasi se je pri delavcih naučil nekaj besed, da je tolkel za silo. Tudi njega ni menda nihče rad imel, zakaj siten je bil kakor muha. Kedar smo tlako delali, stal je nam zmerom za petami in pri-ganjal. Gorjé je bilo stari babici, ktero jo v grajskem gozdu dobil, da je drva pobirala ali zelenje smukala. Posodo jej je vzel in raztepel, in njo je osuval neusmiljeno. Bil je dolgin, kosmat po bradi in bledega precej suhega lica. Celó lep je bil in ženskam, ki niso bile grde ni stare, znal se je prikupiti in pridobrikati, kakor nobeden drugi. Prve besede, ki se jih je bil naučil, bile so: „Micka moja“ in „hudič“. Kedar je ono izgovarjal, bil je sladek kakor med; kedar je pa zahudičeval, tačas so se ga bali stari in otroci.

Midva sva se iz prva dobro razumela. Ne vem, kako je to, da se je bil ravno na-me obesil. Kedar sem jaz za našo hišo imel tlako opravljati, ni mi bilo treba nikdar delati, stal sem pri valptu, dal mi je tobaka ali

cigaro in razgovarjala sva se, kolikor je ravno on govoriti mogel. Popravljal sem mu besede, ktere je napačno stavil, in na zadnje sva bila prav prijatelja. Od maše gredoč za dekleti, nisem šel nikdar z družimi fantini, ampak malo zadej in tudi ne sam, ampak valpet se mi je pridružil vselej, kedar se ni s svojim gospodom peljal. Če sem šel v nedeljo pri farni cerkvi jaz v krčmo, šel je še on z menoj; če sem jaz plesal, plesal je tudi on z mojo deklico.

Včasih sem bil prav nevoljen in jezen, kaj postopa ta škric kosmati za menoj in mi ne dá mirú, da bi sam govoril ž njo?

(Dalje prihodnjič.)

Izdajalcem.

(Zložil Fr. Levec.)

Obesil Iškarjot nekđaj
Na vrbo se je bil zeleno,
Zatorej ima še sedaj
Vse deblo krivo in skaženo.

O ko bi se sedanji čas
Vsi izdajalci pobesili,
Pač zmanjkovalo bi nam las,
Da hrastje ne bi se lomili!

Mala Furlanka.

(Noveleta, pisal Fr. Celestin.)

(Konec.)

To vse se je zgodilo v enih minutah. Težko sem čakal komisarja, da bi mu povedal, kako in kaj? Na enkrat slišim pred vratmi govorjenje. „Nace! le kmalo opravi, da bomo brž črnino pokusili,“ opominjal je nekdo. Duri se odpró, in noter stopi policijski komisar, ki sem ga potem spoznal, ko je prostak šepnil korporalu še vedno v zapisnico zaverjenemu: gospod komisar. Pogladi si enekrati še ne prestari mož raz čelo lasé, in vsakikrat je stopil termometer njegove resnosti za najmanj deset stopinj više tako, da je kazal že vrelo stopnjo, ko začujem glas: „Kje je?“ Žandarja se ponižno priklonita, in korporal pokaže mene. „Popis osebe!“ veleva dalje. Na pol glasno bere oni popis, in izpod očal meri mene. „Popis se mi nič kaj ne veže s tem-le“, mrmrá in reče potem glasno: „Ste li vi

Antonio L., ki ste obdolženi, da ste siloma odpeljali to deklico?" „Nisem!“ odgovorim jaz, in ob enem razložim ostremu gospodu vse, kar sem vedel. Imel sem k sreči tudi nekaj pisanega, kdo in kaj sem? Komisarjev obraz je med pripoveditjo izgubljal eno resno gubo za drugo, in ko sem končal, bilo je čelo gladko. Tu pritekó neki kolodvorni strežniki in povedó, da so ravno takrat, ko so mene prijeli, videli nekoga bežati, ki po njihovem popisu ni bil nikdo drugi nego Furlan. Obraza žandarjeva sta bila neizrečeno dolga postala in temna, in izpod rujavih brk korporalovih se je prikradel zamolkel: „hudič!“, izpod prostakovih belih pa krotkeji brat: „Vrag!“ Komisar ju je preostro pogledal, in videl sem, da sta pobesila oči. Nevoljen jima potem veli za begunom. Tiho pobereta puški in odideta.

Bil sem torej prost. Prijazni komisar mi pové, da so dobili pol ure prej telegram iz dunajske policije, da naj primejo unega Antonija L., in da se že pelje na brzovlaku mati po deklico. Hotel je Lucijo s seboj vzeti do prihoda materinega, a k sreči ni hotela iti ž njim. Zató sem prosil jaz, da naj pri meni ostane ta čas. Vlak se je bil že odpeljal, moral sem torej večernega počakati. Rad je privolil v to komisar, priporočil se in odšel.

Sedaj sem imel jaz za en dan nadomestovati mali Luciji mater. Ko sem jej povedal, da bo kmalo videla mater, vrnilo se je koj na mali ustnici neskrbno veselje, v očéh je zopet sijala mladostna živahnost, in iz nježnih ustic je vrelo vedno toliko vprašanj, da sem prav dovolj posla imel reševaje je, in da sem skoro jel čutiti, kako težka je prav za prav naloga skrbne matere, ako hoče vstreči taki mali ropotuljici. Čas je tekel tako hitro, da bi bil zvečer najrajši menil, da je pripel najmanj dvoje perutnic po dnevi, ko ne bi učila psihologija, da čas kaj enakomerno teče, da le mi pozabimo na to časi, in da ima takrat naš duh posebno veliko posla.

Brzvolak je imel vsak čas priti, in ž njim mati Lucijina. Veselil sem se že naprej radosti materine. Hlapon zažvižga, pripelje se na kolodvor, in Lucija vsklikne vesela: „Mama, mama!“ Konduktér odpre vrata elegantni gospej, ki naravnost proti nama hiti, in poljubuje in objema izgubljeno hčer. Jaz pa natihoma se veselé stopim nazaj, toda Lucija se brž izvije materi iz rok in teče k meni. S kratkimi besedami razložim srečni materi vso dogodbo, in ker sem imel še blizo tri ure časa do odhoda, rad sprejemem prijazno povabilo na skupno večerjo.

Gospá Anunciata B. je imela okoli šest in trideset let. Menda ni bila nikoli posebna krasotica, a ono živahnost in gibčnost, ki tako zanimivo dela ženstvo italijanskega rodú, kazalo je vse vedenje njeno. Govorica njena, mehka, prijetna in na italijansko spominjajoča, pomogla je gotovo tudi nekaj, da so radi pogledovali tje, kjer je ona govorila.

Ko smo sedeli krog okrogle mizice, moral sem še enkrat vse povedati. Med povestjo je postajala gospa resnejša, in enkrat sem slišal na pol zadušene zdihljeje. Spomnil sem se, da je Lucija strica imenovala unega Furlana, in nehoté obstal. Tudi gospá je molčala nekaj časa. Zdihnivši reče potem: „Gotovo se čudite tej dogodbi, ki je je sorodnik kriv? Ah! nesrečni Antonio!“

Molčal sem na to vidé, da sem zadel neprijetno struno o domačih zadevah, ker dalje siliti v to nisem imel pravice. Taki trenutki so v druž-

bah najneprijetniši. Vidi se, da vsak išče primerne besede, da bi zastalo govornico pospešil. Tu je časi kaka tretja oseba pravi angelj nebeški, a ravno tu se ni hotel od nikoder prikazati tak rešitelj, pridjala je marveč mala Lucija še precej kurjave k razvneti žarjavici vprašavši: „Kje pa je hudi stric?“

„Zares dolžnost je moja“, reče na to gospa, „da vam nekoliko pojasnim ta mali roman. Ta povest je kratka, in tudi ni nova. Bere se vsaki dan kaj enakega, a malokdo misli kedaj še na kratko novinsko naznanilo. Le tisti, ki so v najbliži dotiki z dogodbo, čutijo jo gorko. In vi ste tudi v nekako zvezo stopili z nami,“ pristavi vljudno se smehljaje, „zatorej upam, da vas ne bom dolgočasila?“

„Vdova sem že šest let, in Lucija je edin otrok moj. Nisem ravno bogata, pa ko bi imela še ranjkega Victoreja, ne manjkalo bi mi ničesa. Ubog je prišel moj ranjki ma Dunaj, um in pridnost sta mu pomogla kmalo toliko, da me je pošteno zasnužil, in ko je padel z nekega odra in se ubil, bil je povsod číslan stavbni mojster. Ni mi treba praviti, kako me je zadela ta nesreča.

„Antonio, ki mi je toliko žalega storil sedaj, bil je edin prijatelj Victorejev, in reči smem, da je bil vreden tega. Ni nam sicer v rodu kot po poli brat moža Victorejeve sestre, a Victoreju bil je več ko brat, in tako ga imenujem Luciji strica. Na zadnjo uro še mi ga je priporočal ranjki, in to mi je bila sveta zapoved. Zahajal je večkrat k nam, in vedé, da je imel v srcu moževem veliko prostora, čestila sem ga že tega radi. Bil je priden in bistroumen, in lahko je pričakoval še večje sreče, kakor jo je imel moj mož.

„Sčasoma si je pridobil precejšnje premoženje. Marsiktera je pogledovala za čednim Furlanom, a nobena se ni mogla hvaliti ž njim. K nam je jel prav rad zahajati, in jaz, kakor smo ženske sploh, nisem se jezila, ako se mi je čedalje bolj prijaznega kmal. Razvila se je bila tako neka zveza med nama“ (tú je pomolčala nekoliko gospá) in upala sva menda oba, da ne bi bila nesrečna v zakonu, in Luciji sem menila da bom dobila drugega očeta, ki bi jej prvega kolikor je mogoče nadomestoval. A nesreča ima sto in sto nevidljivih krempljev, s kterimi grabi po človeku! Antonio je jel redkeje zahajati k nam, in kedar je prišel, bil je ves raztresen. Čez nekoliko časa sem zvedela, da igra. Kaj sem tú prestala, kako ga svarila in skrbela za-nj, sam Bog ve! Izbila sem si sicer precej neumne misli iz glave, ker igralcu nisem mogla zaupati sreče svoje Lucije, a hotela sem mu biti rešiteljica.

„Žalibog, trud moj je bil zastonj, in brezno med nama zmeraj večé. Igral je in izgubil vse premoženje, dolgo let prihranjeno. V obupnosti je jel piti in postal je pijanec, eden najhujših. Pogrezoval se je zmer globše v to nesrečno strast, ki ga je spravila tje, kjer ste ga videli danes. —

„Ne verjemite onim, ki trdijo, da dober človek ohrani tudi v največi moralni zavrženosti nekaj dobrega! Bil je Antonio dober, to so priznavali vsi, a padel je tako globoko, da je izgubil zadnjo iskrico dobrega, tega sem prepričana. Saj sem ga tako lepo prosila, da naj se usmili ubogih staršev, da naj ne dela še meni sramote, pa zastonj.

„Nesrečna strast pijančevanja ga je storila hudodelnika, tatú. Bil je zaprt. Upala sem, da se bo vrnil iz ječe boljši, a goljufala sem se.

Ječa ga je naredila še hinavca. Prepovedala sem mu bila, da ne sme čez prag. Pisal mi je torej pismo, polno največje skesanosti in obljub, da se bo poboljšal, ako mu pomorem toliko, da bi mogel med svet. Dala sem se premotiti, a le prekmalo so mi prinesli na uho, da je stari grešnik.

„Ko mu je pošlo, prišel je predvčeranjim po sili k meni, sirovo zahteval denarjev in mi celó žugal. Kako je grožnjo izpolnil, to vam je znano. Zares, kaj hujšega bi mi ne bil mogel storiti. Lehko si mislite, kako silno sem se prestrašila, ko je sosedovo dekle prišlo domú brez moje Lucije, in sem po dolgem vpraševanji ugenila na pol. Brž sem hitela na ono mesto, kjer je bil srečal Antonio Lucijo, in znani voznik mi je povedal tam, da ju je videl na kolodvoru. Peljala sem se gori, pa bilo je že prepozno. Nekoga sem ob enem poslala na policijo, da je vse naznanil tam, jaz pa sem se vsedla na brzovlak, in obljubili so mi, da bodo brž, ko po telegrafu zvedó, kje ga bodo prijeli, naznanili mi po isti poti. Ne vem, zakaj so ga še le tú ustavili. Na sredi pota sem dobila naznanilo o tem. V strašnih skrbéh sem bila. Hvala Bogu, da mu je spodletelo.

Mala Lucija je bila med tem materi v naročji zaspala. Jaz pa sem vstal, ker bližal se je že čas odhoda, ki ga nisem mogel odlašati, da-si me je gospá B. prijazno vabila, da bi vsaj do drugega dne ostal, da bo odpotovala skozi Koroško za en čas v furlanski svoj rojstni kraj.

Cez mesec dni, ko že nisem več mislil na to dogodbo, dobim dve fotografiji, malo svojo Furlanko in gospo B. v sledečem pismu:

Čestiti gospod!

„Prejmite tú še enkrat srčno hvalo mojo. Mala Lucija vas lepo pozdravlja ter prosi, da bi nas gotovo obiskali na Dunaji, česar tudi prav želi

Vaša

Anunciata B.

„Prip: Antonija so vjeli štirinajst dni po oni dogodbi. Vdal se je, da je hotel tako po sili dobiti denarjev od mene. Obsodili so ga za pol leta v ječo.“

Česa je posebno treba našim pesnikom.

(Pisma mlademu prijatelju od J. Stritarja)

II.

Ali smeš moja pisma Glasniku v natis pošiljati? Kaj ti je neki vdihnilo to čudno misel? — Zdi se mi pač, da krivo sodiš moja obljubljená pisma in pa slovenske bralce. Pa, če ti to veselje déla — ti je šlo! Če bo kaj napačnega iz tega — ti glej! Le bojim se, da me bo ta misel malo motila pri pisanji; zdaj ne bom smel več, kakor pravijo, v rokavih pisati, tréba bo bolje pomisliti, kako se postavi ta in una beséda, da ne bo tú ali tam kake zdražbe in zamére.

Najprej bom moral svojo reč, kakor v pridigi, lepo razdeliti in govoriti „po vrsti kakor so hiše v Trsti.“ Vprašali homo torej, ker govorimo o petji, 1. kdo naj poje? 2. kaj naj se poje? in 3. kakó naj se poje?

1. Kdo naj poje? — Čudno vprašanje! Poje naj, komur je petje dano, kakor veli nemški pesnik. Ali pa še krajše: poje naj pevec, poet, ali pesnik (kakor imenujemo zdaj po hrvaško take može.) To pa je ravno takó, kakor bi kdo na vprašanje: kaj je pobožnost? odgovoril: Pobožnost je, če je človek pobožen.

Kaj je poet, kdo je in kakošen je?

Poetje se nahajajo pri vseh narodih preteklih in zdanjih časov; iz tega bi se dalo sklepati, da so poetje nekako potrebne stvari!

V starših časih, ko jih je bilo manj in so bili še bolji, tedaj so je močno čislali. Pri Izraelcih so bili poetje zraven tudi proroki in sploh sveti možjé; ljudstvo je je čestilo, tudi kamnjalo, kedar mu niso govorili in prorokovali po godu.

Pri Gregih, ki niso imeli družega opravka, — kedar se niso ruvali s Perzijani ali pa tudi za kratek čas malo med seboj — kakor kopati se, po mestu pohajkovaje lepe podobe ogledovati, zijati in modrijane, govornike, poete in enake postopače poslušati in pri pojedinah zvečer lepe plesavke ogledovati — pri tém z lahko živečem ljudstvu so imeli poetje najlepše dni. Bili so imenitni možjé. Hvaležno ljudstvo je je čestilo celó s tem, da je je volilo za vojskovodje in poslance; s kakim vspehom, o tem sevéda molči zgodovina!

Rimljan, ki si je moral z mečem v pesti pridobiti ves svét — ni imel ne časa, ne volje, da bi se bil veliko pečal s poeti. Poslušal je je le semtertje v zabavo in prebávo. Tudi dan današnji, ko je poetov kakor listja in trave, imajo pri raznih narodih različno osodo. Pri Francozih se v lastnih kočijah vozarijo po mestu; pri Nemeih pa umirajo gladú. Pri nas Slovencih se česté po čitalnicah in pilnicah, poje se in pije njim na čest, sami pa velikokrat strádajo kruha.

V starih časih so iméli poetje, vsaj kakor si je mislim jaz, posebno praznično obleko. Hodili so zameknjeni po ulicah v dolgi beli hali do petá, z zlatom zarobljeni, lavorov venec krog glave in zlato liro pod pazduho. Dandanašnji pesniki hodijo kakor mi navadni ljudjé — profanum vulgus — in na prvi pogled ne boš ločil Apolonovega od Merkurjevega sina.

Le zlata lira je še ostala našim nadepolnim pesnikom. V svojih pesmih nam toliko- in tolikrat pripovedtjejo, kako jim je „krasna déva“, slovenska modrica, boginja petja, — vila, muza in kakor sicer še imenujejo tega nebeškega dekleta — izročila „zlato liro“, ki jo vzemó kakor na dolgu brez vsake zahvale. Le eden je bil, kakor nam pravi, tako pohleven, da ni hotel zlate, ki se mu je ponujala kakor drugim, ampak hotel je enkrat pošteno javorovo za domačo rabo s tremi strunami, ktere mu bodo vsaka svojo pesem pele!

Zdaj bo pa že čas kreniti na pravo, resno pot, da mi ne postaneš nejevoljen.

Kdo je torej pesnik?

Ne vém, kateri krivovérci so trdili nekđaj ali pa še trdijo, da vsak človek je sam duhovnik, ki smé pridigovati, učiti in božjo službo opravljati in tudi prorokovati, kedar ga božji duh obide, Tako se tudi pri

nas zdaj misli, da je vsaki poet, kdor le utegne. V tej misli je pa tudi nekoliko resnice. Vsak človek, zlasti pa kedar je zaljubljen, dela pesmi na tihem, po svoje. Šteje zvezde po noči, gradove zida v oblake, sprehaja se ob potoku, trga rožice ter je spleta v vence in kar je več tacih poetičnih opravkov. Samó da vse to, kdor je pameten, dela skrivaj, in ne pravi vsakemu, kaj počenja. Poetje pa delajo pesmi iz teh opravil. To je razložek. Ali da resno govorim: skoraj vsaki človek čuti poezijo; pri posebnih, prazničnih priložnostih dela pesmi v glavi ali sreču, da-si té pesmi niso umetno vbrane in razdeljene v strofe in verze — nimajo ne rim ne metra, še celó besed ne.

Poet ni kaka posebna, tuja prikazen — ima ravno tiste čute, kakoršne mi drugi. Le prejel je od stvarnika neko stvarilno moč, da ti čuti dobé v njem življenje in obraz — žive in dorasle takó rekoč stopijo te podobe iz njegovega osrčja na dan in razveseljujejo nas druge, ki smo „fruges consumere nati.“

Čebcla pobira prah in srčé sok iz cvetú, kakor metulji in drugi enaki mrčesi; ali v njej se spremeni ta hrana v čisti, sladki, dišeči méd, ki razveseljuje naša grla.

Prva in pglavitna lastnost pesnikova je torej, da čuti in sicer živeje čuti, ko drugi ljudjé.

V stekleno cév, ki nam ima kazati ali meriti gorkoto, déva se živo srebro — zakaj ravno tó, vemo vsi; vsaka reč ima sicer ravno tisto lastnost, da se krči v mrazu in stéza v gorkoti; ali živo srebro ima to splošno lastnost v obilnejši meri; bolj občutljivo je, kakor pravijo natoroznanci. Tak naj bo tudi poét.

Občutljiv mora biti za vse, kar koli zadéva človeštvo, za njegovo revo in njegovo veselje, za njegove želje in njegovo hrepenenje. Jokati mora z jokajočim in veseliti se z veselim. Nobeno človeško čutilo ne smé biti tuje njegovemu sreču. Komur ne kipi srčé, ko vidi pomlad, kako iz materno-zemeljskih persi vse kali in klije in raste; kakó življenje, mladost in ljubezen prešinja vesoljno natoro; komur né poka srce, ko sliši otroka zapuščenega ihteti in jokati se na materinem grobu — ta naj pusti petje, in če mu je že radodarna múza podala „zlato liro“, naj jo vzeme in nese k zlatarju ter jo prodá za gotov denar; zakaj naj se kakor slab igravec še tako kremži in kisle drži, — ne bo nas spravil v jok!

Druga ravno tako imenitna lastnost pesniku pak je tá, da more in zná dati svojim čutom pripravno podobo. Ta lastnost je kakor prva, poseben nebeški dar; kdor ga ní prejel pri svojem rojstvu — njemu je zastoj vse prizadevanje in hrepenenje — ostal bo véčno nem!

Kdor pa ga je prejel — naj ga bo vesel in obrača naj ga sebi in nam na veselje.

Da mu bo pa to popolnoma mogoče, ne smé rok križem držati in čakati, kaj bo prišlo; on se mora učiti in vaditi. Nobene zmožnosti človek ne prejme dovršene pri rojstvu, vsako mora še le z mnogim trudom razvijati.

Kralj David je bil vstanovil proroške šole za nadepolne mladeniče. Božjega navdušenja in razodenja se vé da v njih učeniki niso mogli dajati svojim učencem; učili pak so je in vadili in pripravljali za njih visoki poklic.

Da! kdor hoče biti pravi poet, mora se učiti. Čudno, da je ta resnica tako malo spoznana pri nas.

Kdor hoče biti slikar, muzikar ali drugi umetnik, koliko se mora učiti, vaditi in truditi se, da le dospé do srednje stopinje, kaj pa še, če hoče priti do najvišje! Le pesniku, ki je, rekel bi, najvišji umetnik, ne bi bilo tréba nikakoršnega uka, nikakoršne vaje? In kaj mislimo, da tisti možjé, ki so skladali narodne pesmi, niso se tudi učili — če ne v šolah — pa po izgledih?

Jezik je poetu materijal in orodje; mora ga torej imeti v svoji oblasti, takó da mu nikdar ne odreče. Poznati mora njegove lastnosti in moči, njegove najbolj skrite zaklade. Saj ima človek véasi misli in čutila, katerim nima najbolj izobraženi, najbogateji jezik pripravnih imén in podób — kakó bo pa še izhajal, če še ne pozná izrekov, ki je jezik imá.

Za čutila pa, katerim jezik nima že pripravljenih oblik, bode moral iz starih, navadnih sestavljati in stvariti si nove, kakor si slikar mora sam mešati svoje barve. To pa smé in more le po postavah, ki si je je iz jezika samega posnel.

O tej reči, ki je silno imenitna, mislim pozneje še obširneje govoriti.

Tréba je pesniku dalje skušnje v življenji; kdor ni ničesa doživel in skusil, kdor ni zarés trpel in se veselil — kogar le živa domišljija stávi v tá ali uni stán človeškega življenja, ta nas ne bo ginil, naj še tako močno vdarja po zlati svoji liri, kakor pravi tista lepa pesem:

David je na pljunko bil,

Da jo je razbil!

Poznati mora človeško življenje, človeško srce, če hoče, da najde v njegovih pesmih vsaki bralec svoje misli in svoje želje, svoj strah in svoj up, svoje težave in svoje veselje.

Nad vse to pa je treba poetu še — zdrave pameti. Pamet je vsakemu človeku kolikor toliko potrebna, kdor se ubija po tej solzni dolini; tréba je je nekoliko celó tistemu, ki tolče kamenje ob cesti; pa bi je ne bilo tréba pesniku? Naši poetje pa mislijo, kakor tisti slavni minister, ki je djal: Glej moj sin, kako malo pameti je tréba, da se vlada svét! Če je že tako malo pameti treba, da se vlada veliki — svet, je pač nič tréba ne bo, da se naredi drobna pesmica. Zdi se mi, da so morda malo preveč zares vzeli tisti Horacijev furor poeticus in amabilis insania; ne pomislijo, da ravno Horacij je bil posebno pameten človek, morebiti bolj ko vsi tisti, ki so se sprehajali ž njim po sveti cesti, in da ravno v njegovih pesmih se nahaja morebiti več zdrave pameti, kakor bi je bilo ravno potreba. Da imá res ta in uni o pameti take misli, to ti bóm, ke-dar pridem do tega, dokazal iz njihovih lastnih pesmi. Zató bi človek, kakor Mefisto tistemu ukaželjnemu učencu svetoval: najprej collegium logicum!

Te se mi zdé v kratkem poglobitve lastnosti pesnikove. Da me pa krivo ne umeš, moram ti tukaj še enkrat opomniti, da govorim tú zmerom le o liričnih poetih. Na misel mi tu ne pride, da bi govoril o tacih velikanskih prikaznih, kakoršne so n. pr. Aeschylus, Dante, Cal-

deron, Shakspeare in Goethe; ti so pesniki v najvišem pomenu — pesniki in proroki, po katerih se najviše resnice nam naravnost razodevajo v naj-lepši podobi; v njih se strinjate poezija in filozofija, lepota in resnica v čudovito zvezo; tacih velikanov zemlja ne rodi v vsakem stoletji!

Kakó pa človek vé sam, ali ima lastnosti, o katerih smo govorili? Naj poskuša — naj začne delati pesmi, kedar čuti potrebo, in kar jih je naredil, naj je da v pregled pametnemu in poštenemu — sovražniku. Za Bóga pa naj jih ne dá tiskati prej; saj slaba pesem je še nedolžna, dokler ni tiskana; pregreha postane le, ko pride iz temne tiskarne na beli dan!

In ta je prva in največa pregréha naših novih pesnikov. Omika gré na široko — umetnost je postala demokratična — vsi smo enaki — vsi smo duhovni! Vsi smo poetje, kar nas je sklanjalo „ribo“ in „raka“ v šoli. Et nos ergo inanum ferulae subduximus . . . mislijo si z Juvenalom . . . stulta est clementia, quum tot ubique Vatribus occuras, perituræ parcere chartae!

Jezikoslovne reči.

(Spisal Fr. Levstik.)

(Konec.)

„Glasnik“ dalje pravi: „le-sem spada n. pr. tudi nenavadni, večini slovenskega naroda neznan / „mej“, ki žuga koreniti, vsem Slovenom znani „med“ popolnoma izpodrinuti. V stari slovenščini se glasi ta predlog между, v hrvaščini med ali medju, v češčini mezi, v polščini między in v ruščini между — ktera oblika ima torej več pravice do knjižne rabe: mej ali med? Upamo, da zadobi naš „med“ spet staro pravico in veljavo, kakor se je v najnovejšem času okorni „nej“ umeknil obliki „nij“, ki je bliža našemu „ni“ in slovenskemu ušesu ne zvoní tako zoperno, kakor prednica „nej.“

Ali je „Glasnik“ pisatelj za tem razmernikom hodil po vseh slovenskih kotih, ker tako dobro vé, da je „mej“ neznan večini našega naroda? Pa če on tudi prav trdi, in kaže, da morda res nej daleč od resnice, vendar je meni vsaj to znano, da rabi poleg oblike „međ“ še zdaj Notranjecem in Dolénjecem, katerim se časi pokvari v obliko „mu j“, na pr. mu j ma š na ž a b a; tedaj nej bez pravice do književanja. A zdaj se vpraša: ktera oblika je sploh starejša: „mej“ ali „med?“ ktera pravilnejša? ktera v slovanščini splošnejša? — Če se lotimo preiskave, stavim, kar kdo hoče, da z istimi dokazili, ktera ima tudi „Glasnik“, dobodemo ves drugačen dokaz, nego on. — Poskusimo!

Staroslovenski nej между, kakor pravi „Glasnik“, ampak между из медюу, a znano je, da staroslovenski жд skoro vselej ustreza našemu j; priméri strsl. рождѣнь, iz родієнь, novoslovenskej

obliki: rojen, torej strsl. **МЕЖДУ** méri na nsl. „meju“, katero polno obliko v naših prvih pisateljih tudi nahajamo, kakor bomo videli pozneje, kajti sam na **e** položeni naglas je kriv, da se je končni **u** najprvo premenil v poglasnik in potem odpadel.

Bolgarski je: **МЕЮ**, nekteri pišo **МЕДЪ** (beri Miladinovca v predgovori), da torej v tej besedi nekako nepravilno vidimo **i** ter njegove nastopke, ker to narečije „dj“ navadno po staroslovenskeji rabi topi v „žd“, a pri glagolih IV. vrste v trpnem deležniku ne topi glasov, ampak od debela končni **i** odméta: pozlaten (vergoldet.)

Hrvatski in hrvatsko-slovenski je: medju, medj, mej, med.

Srbski: meju, kakor rojen nam. роден.

Ruski: между, межъ, torej ne samo между, kakor „Glasnik“ pravi, kajti obema oblikama je priča Dalov slovar in Rybnikov v narodnih pesmih; a ker to narečije v trpnem deležniku pri glagolih IV. vrste „dj“ navadno topi v „ž“, in samo pri nekterih namesti „ž“ po staroslovenskem običaji ostaja „žd“, vidimo, da je между staroslovenska, a межъ prava ruska, po naše skrajšana oblika.

Češki: „mezi“, kar ustreza strsl. obliki **МЕЖДУ**, ker za prvotno nébnim glasom (**шт** in **жд** sta nébnika) tudi sicer stoji **i** za **u**, in staroslovenskemu **жд** ustreza „z“: cizi (der fremde), kar je strsl. **ШТОУЖДНН**; ozen, kar je strsl. **РОЖДЕНН**, nsl. rojen.

Poljski: „miedzy, między“ (ne samo: „między“ kakor „Glasnik“ uči); enako je tudi: wodzony, ustrezáje strsl. obliki **КОЖДЕНН**, nsl. vojeni, nam. vodjeni, iz glagola voditi.

Gorénjesrbski je: „mjezy“, dolénjesrbski: „mazy“, in obema narečijema tudi sicer za staroslovenski **жд** navadno rabi „z“.

Jasno vidimo, da v sva slovanska narečija — razen Hrvatov in nas — imajo samo iz „dj“ po svoje narejen glas, kakoršen za soobliko rabi tudi nam s Hrvati vred. — Torej kaj je obče slovansko?

Če se ozremo v sorodne jezike, nahajamo: sanskrit. madhjas, grški μέσος (iz μέσιος), lat. medius, gotski: midjis, miduma, strvsn. mitti, srdvsn. mitte, vlaški: mez zo (iz: medjo), španski: medio, portug. mejo Mikl. lex. 365. Diez I. 277. — Več nego dovolj je dokazano, da je oblika s črko „i“ ali z nastopkom te črke (po naše: meju, mej) obče starejša, množnejša, pravilnejša in v slovanščini splošnejša.

Zdaj se vpraša: ktera oblika je starejša v novoslovenskeji knjigi, posebno pri kranjskih pisateljih? — Poglédimo!

Trubar piše: meju, mej, v mej; Krel: meju, mej; Dalmatin: mej; Bohorič: mej; Megiser: mej; Krön: mej; Habelić (hrvatsko-slovenski): medj; Schönleben: mej; Kastelec: mej, v mej; oče Hipolit (v slovarji): v mej; brezimeni slovar iz kapucinskega samostana na Krškem, po g. Cigaleti vsaj nad sto let star: v mej; oče Basar: mej; oče Marko: mej, med; Vodnik (v slovnici, pesmih in Novicah): mej, med; Kopitar v slovnici: mej, med; Ravnikar: mej, med; Šmigoc in Murko: mej, med; še v Koseskem se bere: medju nam. pravilno-slovenske oblike: meju. V Kopitarjeveji slovnici zadaj na dol-

zem listi, ki ima raznodoba evangelija o usmiljenem Samarijani, obliko med prvič nahajamo 1741. leta, poprej vlada sam: me j, ki se je še le za Ravnikarjem*) skoro popolno vmeknol iz knjige; ali upamo, da zopet dobođe pravico in veljavo, ktero je imel od starine.

Kar se dostaja zdaj samovladne oblike „med“, nej je še nihče zatiral, vsaj ne, kolikor jaz vem. Res je mlajša, v slovansčini samo nam in Hrvatom znana, pa vendar Slovincem najbrže povsod navadna, tudi ondod, koder „mej“ še giblje, ter ogerskim in štajerskim rojakom po nekterih krajih, kakor bi človek sodil iz njihovih knjig, morda rabi edina — mogoče je, da je od ondod prišla k nam; Gorénjcem sploh menda tudi služi samo oblika: med. V nekterih slučajih: meju, mej morda ni stati ne more, in to kader náglas pade na ta razmernik pred zaimkom: méd-nas, méd-nje itd. Torej vse tri oblike: meju, mej, med imajo pravico književati.

Ne vem, ali se je okorni „nej“ uže umeknol obliki „nij“ ali ne? Tudi je vprašanje, ali je „nej“ res tako okoren, kakor pravi „Glasnik“, kteremu bi še oblika „mliko“ nam. „mleko“ zdela gotovo tudi okornal. Kar je morda temu in temu samo nenavadno, to za tega delj še nej tudi res okorno. Kdo sme sploh govoriti v imeni vsega naroda, kar se dostaja blagoglasija? Pa zdaj se nečem pregovarjati o pravici oblike „nej“, ker o tem sem uže drugdé obširno pisal; edino pristavljam, da sem v „Novicah“ zadnjič obliko „nij“ zato rabil, ker nejsem hotel nikogar ustrašiti, da bode slovensko-nemški slovar imel jezikove oblike, ktere so nekterim trn v peti; kajti vém, da je slovarju ves drug nálog.

Narodne priče, navade, stare vere.

(Nabral in razglasil M. Valjavec.)

XIV. Zemeljski svet, sunce, mesec, zvezde, puga.*)

I. (*Zemeljski svet.*) Gda je bil dobri i 'sevideči bog, koj 'se, kaj goder hoče, more napraviti: samo reče i mam ona stvar postane, ov svet stvoril, onda je bilo 'se pusto i prazno. Tak je ov svet nekuliko let stal, ali več su bili hanjgeli vu kralstvu i vile, koje su bile vuvék z gospodinom bogom i z drugemi hanjgelmi, i bili su drugi bogovi menši, ali ovi su morali biti pokorni pravomu bogu, koj je stvoril nebo i zemlju, i njim je poklem gda i vilam podelil vekšu jakost. Gda je zemlja i nebo tak nekuliko let stalo i gda su vidli oni drugi bogovi i vile, da nega nikaj na zemlji, neg da je 'sa pusta i prazna; onda su ga nagovarjali, da naj stvori nekakvo stvorenje, kaj bude na zemlji. Nu gda su mu tuliko govorili, onda je rekel gospodin bog, da bo stvoril svet zemeljski pak je pozval vu svoju dētu 'se boge i vile i hanjgele pak je nje pital, da ka-

*) Ravnikar je zgodbe sv. pisma izdal 1815., 1816. in 1817. leta.

**) Glej lanski tečaj slov. Glasn. I—XIII.

kov svet bi stvoril, bi li jaki ali slabi. Njemu su odgovorili: am si ti 'se videči i znajuči i moguči i dobri i naš gospodar, pak ti slobono po svojoj volji stvori svet, mi ti budemo več pomogli i pazili na 'se. Na to im je rekel: vidim, da mi na zmirem govorite, da naj stvorim svet i da ne bo pusta i prazna zemlja; vezda ga čem stvarjat, neg bom i gospodara zemeljskoga stvoril človeka, kaj bude gospodar nad 'sem, a vi budete morali paziti na njega. Človeka bom stvoril na vašu i moju peldu i spodobu, njemu dam slobodu, ali vi pazite na njega, kaj se ne bi pogoršal. Vezda idemo stvarjat. Gda je bil stvoril zemlju i sakojačke zveri na njoj i 'su lepo razdelil, onda je naj poklem i človeka stvoril na svoju peldu i spodobu, i gda je bil vre človek živ, onda ga je odpeljal vu paradizum pak mu je rekel, da naj tu bo, naj pazi na 'se živine, koje je on stvoril, pak da mu daje 'se, kaj goder je stvoril, i da bo 'se dobil 'saki den, kuliko mu bo treba. I rivtek je on dobil 'saki isti den jesti i piti: njemu su nosili hanjgeli i vile piti i jesti i imel je dosta jesti i piti tak dugo, doklem goder je bil dober i pobožen i nê mu bilo treba prek nikaj delati. — *Zamladinec.*

(Dalje prihodnjič.)

Obzor.

Iz Celovca. Osmo leto delavnosti družbe sv. Mohora po novi osnovi se prav veselo začenja, tako da smemo tudi tekoče leto s polno svestjô prav lepega pomnožka pričakovati. Natiskovanje družbinih bukev v Blaznikovi tiskarnici lepo napreduje: Dovršena je že sloveča Wisemanova povest „Fabiola“ v Zupančičevi prestavi (16 pol) in pa „Umni vinorejec“ od Fr. Jančarja (6 $\frac{1}{2}$ pol); v natisu je povsod z največim zadovoljstvom sprejeto „Življenje svetnikov in svetnic Božjih“ s podobami od dra J. Rogača in „Večernice“ z raznim pripovednim in podučnim gradivom. „Koledarček za l. 1868“ in kar bo še letos mogoče na svitlo dati, to pojde meseca marca v natis, da bo vse o pravem času dogotvoljeno.— Razpis družbinih daril za l. 1866 v lanskem „Koledarčku“ ni obrodil zaželenega sadû; za prvo darilo 120 gld. je prišla samo ena povest „Lenart in Irca“, kateri se pa po enoglasni razsodbi gg. dra Nemca, Svetca in Umeka ni moglo darilo prisoditi; za drugo darilo 100 gld. je prišel tudi samo en spis, ki je bil pa prekratek. Za razpisanih 5 daril po 10 gld. je prišlo sedem krajših spisov; darila so se prisodila sledečim štirim sestavkom: „Dunajsko poslopje za slepce“ od J. Navratila, „Živalska hrana“ od Fr. Marna, „O koleri“ od dra Vošnjaka in „Preganjanje kristijanov pod rimskimi cesarji“ od Fr. Rupa.— V povzdigo domače književnosti in v omiko slovenskega naroda razpiše družba sv. Mohora te dni za leto 1868 a) 120 gld. za najboljšo uravno-podučno povest v obsegu petih tiskanih pol, kateri bodi tvarina iz domače zgodovine vzeta ali se vsaj nasloni na njo in b) 100 gld. za najboljše gospodarsko delo o kaki važniši panogi slovenskega kmetijstva. Vsi spisi naj bodo prav lehkoumevni in zanimivi mladini in odraslim; rokopisi pa naj se pošljejo vsaj do 1. decembra t. l. brez podpisanega imena. Naj obrodi ta razpis prav obilnega sadû!

Jugoslovensko slovstvo. V Mariboru je te dni prišla na svitlo „Zakonska sol“, kratkočasna igra v enem djanji, ki jo je iz nemškega poslovenil dr. M. Prelog. Ta vesela igra je jako mikavna, tudi beseda dosti gladka in se priporoča toliko bolj našim čitalnicam, ker se djanje vrši samo med tremi osebami, in jo torej vsaka lahko spravi na oder. Knjižica šteje 44 strani in velja samo 15 nkr. — V Zagrebu je ravno kar zagledal beli dan „Književnik“ (3. in 4. zvezek skup), ki obsega v svojih predalih spet mnogovrstno znanstveno blago visoke cene. Nahajajo se v tej knjigi sledeče večje razprave: „Hrvatska Zrinijada prama Magjarskoj“ od Ivekovića, „Adrijanskoga mora Sirena iliti obsida Sigetska“, priobčio V. Jagić, „O važnosti sakupljanja narodnih pravnih običaja kod Slovena“ od dra V. Bogišića, posebno imeniten spis, „Grad Cetin“ od R. Lopašića, „Predaje Jadranske“ od Ljubića, „O obrani hrvatsko—slavonske granice“ od dra Fr. Račkiga, „Dosadanji napredak u prirodopisu“ od Vukasovića, „Kratek pregled hrvatsko-srbske književnosti posljednje dvie tri godine“ od V. Jagića in več književnih pretresov. V prihodnje bo prevzela izdajo tega dela jugoslovenska akademija; torej je ta knjiga poslednja pod sedanjim vredništvom. Da nam v kratkem spet oživi! — K srbsko-hrvaškim koledarjem spada tudi črnogorski novoletnik „Orlič“, ki ga je za l. 1867 sloveči pesnik J. Sundečić v Cetinji na svitlo dal; obsega pa mimo več pesem od Fr. Turića, Kovačevića in Sundečića odlomek iz tragedije Vukašin, ki jo je spisal sam črnogorski knez, „pütopisne crte“ od N. Dušića, „Crnagora“ od M. Pavlinovića in še drugega zanimivega gradiva. — Sloveči jugoslovenski zgodovinar J. Kukuljević Sakcinski je dovršil in za natis pripravil „Regesta“ za povestnico jugoslavensko od V. do XIII. stoletja, nabrana iz listin in povelj tiskanih i rokopisnih; rokopis obsega čez 50 pol. Vrh tega pripravlja za natis drugo knjigo zgodovinskih spomenikov (monumenta) južnih Slovenov, ki bo zapopadala pisatelje od 6. stoletja v kronologičkem redu. — V kakih 10—12 dneh izide 32. vezek „Cvetja iz domačih in tujih logov“, ki bo obsegal konec mikavnega Jurčičevega romana „Deseti brat“.

Polsko slovstvo. V Lipskem je izšel nov polski roman „Mlodzi i starzi“, v katerem se slika življenje krakovskega prebivalstva v letih 1858—1861 in nasprotje med siromaštvom in bogatinstvom. Ta roman meri se posebno proti polski aristokraciji.— Mladi Bronislav Komorowsky je spisal dramo v petih djanjih pod naslovom „Zarobnicy przyszłości“ in J. Starkel veselo igro „Terenia w kłopotach“.— Novi dramatični obraz J. J. Kraszewskiga se zove „Równy wojewodzie“.

Listnica. G. F. V. v. G. Poslane pesmi v sedanji obliki še niso dosti godne za natis; g. J. Han, in gospej A. D. v. S. Glasnik se Vam vselej redno pošilja; oglasite se na pošti; g. H. V. v. P. Pesmi bo treba še olike, prozaični spis se s časom porabi; g. J. P. v. L. Prihodnjič; g. F. C. v. B. Dobro; kmalo pismeno; g. J. K. v. G. Dobro; prosimo za konec; g. M. T. v. S. Skakalnica se porabi; prosimo še dalje Vaše pomoči g. J. H. P. v. Z. Še ni mogoče; g. F. Š. Hvala!

Častite gospode, ki ne mislijo več biti „Glasniku“ podporniki, lepo prosimo, da nam pošljejo vsaj 2. in 3. l. kmalo nazaj; sicer ponavljamo svojo prošnjo, da se nam kmalo pošlje zaostala naročnina.

Zastran „Cvetnika“. Po želji, od več strani razodeti, podaljšuje se obrok spisom za II. Cvetnikov del še za mesec dni do 10. marca; tedaj pa mora knjiga v natis, da vsaj meseca majnika na svitlo izide. Vredn.

Vreduje in na svitlo daje: A. Janežič, tiska pa J. & Fr. Leon.